

Елин Пелин
Сълза Младенова

Изпитът се свърши благополучно преди няколко дена и учителката Сълза Младенова, наведена над мъничката маса в тясната учителска стая, дописваше свидетелствата на децата. По стените бяха се повлекли вече паяжини. От шкафа, в който лежеха две-три разпокъсани книги, от старата географическа карта на двете земни половини, увиснала като счупено крило на стената, от таблата, от сметачката, от прашния глобус, върху който стоеше оскубаната гугла на училищния слуга, от изкривената желязна печка, чието сърце като че ли никога не бе горяло – от всичко лъхаше тъга, сънливост и безверие в науката. Човешкият скелет беше се завърнал с иронична усмивка в ъгъла, а препарираният черен гарван го гледаше с наведена глава от височината на шкафа, готов като фаталния гарван на Едгар По да произнесе зловещото: „Никога вече!“

Вън на широкия разграден двор печеше мило майско слънчице и една коза с превързан крак богобоязливо чоплеше по трънаците и връщеше нервно. Хората бяха по работа, и в селото не се чуваше нищо освен сладкото и приспивателно жужене на пчелите и крамолата на врабците.

Учителката пишеше нервно, бързо и не повдигаше глава да погледне навън. От време на време тя оправяше над челото рохкавите кичури на косата си и продължаваше да пише. Тя бърза да свърши всичко, защото подир два дена ще се жени.

„Два или три дена останаха – мисли тя, като слага перото, – два или три дена?“

Цяла седмица вече тя брои дните един по един и все ги сбърква. Тя толкова е заета, че не ги вижда, кога минават, и все пак и се струва, че времето върви някак си ненормално, че подир всяка нощ настъпя пак предшествуваният ден. Ето тя пак не знае кой ден е днес – четвъртък или сряда.

– Дядо Пене, кой ден сме днес? – пита внезапно тя и се обръща към тъгъла зад печката.

Но там вече не дреме с лула в устата добродушната крива фигура на глухия училищен слуга дядо Пене. Неговата работа е свършена заедно с изпита, и въпросът и остава без отговор.

Сълза Младенова се усмихва на разсеяността си. Мъничкото и птичо личице сияе блажено, мечтите я понасят към нейното щастие, което не е вече далеч и за което тя дава цялото си сърце, всичката си любов. Тя се вижда булка, хваната за ръката на своя мил, цяла облечена в бяло като цъфнала слива, с диадема от бели, мънички изкуствени цветя, които тя ще запази завинаги като свещен спомен. Воал тънък като слънчева

мъгла я обръща от главата до петите. Тя стъпя грациозно с мъничките си бели обуща и поздравява с поглед съгражданите си, които я гледат завистливо, събрани на купчинки пред пътните врати, по цялата улица на техния малък град, дори до черквата. Слънцето свети празнично. В градините цъфтят трендафили и надничат през оградите към нея. Музиката свири тържествено. Хората чуват, отварят прозорците и казват: „Днес се жени Сълза Младенова.“ В черквата са събрани всички учители от околията, и още дванадесет учителки, между които тя е най-хубавата. Тя влиза в черковната врата. Всички погледи се отправят към нея. И тя, като хване роклята си, тъй както си знае, ще мине сред всички, подръка с любимия си човек, тържествуваща и честита, цяла в бяло, щастлива и влюбена.

Да, сватбеният ден е най-важен ден в живота на едно момиче и затова трябва да се отпразнува колкото се може по-тържествено. От мъничка тя е мечтала с трепет за тоя ден и ето той иде. Иде слънчев и усмихнат.

В паметта и възникна кратката история на нейната любов, и сърцето и заби пред спомена за тая хубава, мъничка, топла поема. В началото на годината, през есента, когато листата жълтеят и капят, тя закъсна в близкото село. На връщане, вечерта, я придружи тамошният учител, с когото тя току-що бе се запознала. Добрян Горев. Това име и се хареса много, то така му приличаше, че тя се чудеше как са могли да му го намерят. Добрян Горев учителствуваше в родното си село. Баща му беше кмет, брат му кръчмар, а той учител, но се занимаваше покрай това с овощарство, пчеларство, развъждаше птици, правеше кошери, шкафове и машини веячки.

По пътя те приказваха само за учителските работи, за боя като възпитателно средство, за методични единици и за други важни работи.

– Хората – казваше той – измислиха грамофони, кинематографи, рентгенови лъчи, радиото, хвърчащи машини, а в педагогическата наука се още се блъскат с остарели форми, с изтъркани понятия, с формалистика.

Той говореше, а тя вървеше край него, гледаше неговите умни големи очи, и погледът му, така несъответстващ на широкото му селско лице, и ласкаеше сърдечно. Беше вечер. Светеше луната и Сълза не усети кога стигна в село. И колко просто – на другия ден тя получи дълго любовно писмо от него.

После те се виждаха всеки ден, тя го обикна, стана близка на семейството му и сега подир два деня ще се жени за него.

По нейно желание те ще се венчат в родния и градец. Там вече всичко е готово. Сълза Младенова пак се вижда булка, облечена в бяло, като цъфнала слива, подръка с него ...

Учителката се стрясна. Вратата се отваря, влизат шумно, един по един, годеникът и Добрян, баща му с наметнато палто, и кумата им Златана, жена с преминала младост, но белосана и червосана. Те влязоха бавно и тежко. От пръв поглед се познаваше, че идат с важна мисия. Вън се спряха няколко чифта стъпки и се понесе шушукане.

– У, Сълзице, такова хубаво време, пък ти си се затворила тук – захванала кумата.

– Рекох да свърша свидетелствата.

– Слушай, снахо, знаеш ли какво решихме – каза бащата, като повдигна рамене да намести палтото си.

Учителката изтръпна. Тя предчувствуваше, че няма да чуе нещо хубаво.

– Ние решихме – продължи старият – да направим сватбата на село.

– Така е по-добре – додаде кумата.

– Рекохме да не правим излишни разноски – затова. Вярвам, че ти няма да имаш нищо против – каза годеникът с увещателен глас. – Тия сватбени официалности отдавна си изпиха водата и няма защо ние, учители, хора без предразсъдъци, да правим на публиката удоволствие с различни зрелища.

– В село и по-весело ще я направим – притури червосаната кума.

Сълза Младенова пребледня и сви устни. Всички тия хора, с които тя до вчера говореше като със свои, сега и се видяха далечни, чужди и безсърдечни. Те стоеха пред нея като крадци, дошли да ограбят скъпоценностите на нейния пищен сън, и тя се видя безпомощна, жалка, обидена и не знаеше какво да каже. Добрян стоеше настрана почти безучастен и с молив в ръка смяташе нещо в едно тефтерче.

– Знаеш ли колко струва една сватба в града? – каза той и я погледна бързо. – За нищо работа да харчим толкова пари.

Сълза Младенова седна и затули очите си с ръце.

– Сега пък защо са тез сълзи! – каза кумата.

– Глупости! – произнесе старият.

Добрян излезе. Пред вратата на стаята се почна шушукане.

– Защо де си харчим парите – казваше му един дрезгав глас. – Тя да се благодари, дето я взимаш.

След малко излезе и старият.

– Думах му да си вземе селянка, но нали не ме слуша. На ти сега

кокона, да ти се сълзяви, докато е жива! – каза троснато във той.

– Селянка, ама няма да ми донеся тя такъв приход на месеца ...

– Сто и осем ли получава? – попита плахо един непознат глас.

– Сто и осем – каза весело Добрян.

– И ти сто и осем.

– Двеста и шестнайсет – каза Добрян, засмя се гърлесто и добави, – нека ми е зле.

Сълза слушаше като насън тия обидни думи на годеника си, и сърцето и се пълнеше с горчивина.

– Е, ще плачеш, ще плачеш, па ще ти мине. Да не мислиш ти, като сме селянци, да ни се качиш на главите! – каза кумичката, излезе и смеси високия си смях с разговорите в коридора.

Сълза повдигна глава и погледна наоколо. В стаята нямаше никой. Вън говореше още нейния годеник. Неговият глас беше сух, омразен, безсърдечен и циничен.

– На жена смажи главата, докато е време! – каза той. И добави: – Сто и осем и сто и осем – двеста и шестнайсет.

Посред тия груби селянци бедната, мъничка учителка се почувствува като агне сред вълци. Сърцето и, препълнено от горчивина и ранено от обида, заплака. Тя сложи глава на масата и даде воля на сълзите си.

Зад нея се смееше иронично човешкият скелет, обърнат случайно от някой от влезлите. Препарираният гарван я гледаше с наведена глава от височината на шкафа и сякаш като фаталния гарван на Едгар По искаше да каже:

– Никога вече!

КРАЙ

© Елин Пелин

Източник: Словото

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/5622>]